

Al treilea pilon: bibliotecarii

de Vasile DOCEA

Asociațiile profesionale au atras atenția deja asupra crizei resursei umane din biblioteci, caracterizată prin îmbătrânirea, feminizarea pronunțată și distribuția inegală a personalului calificat. Aici scoatem în evidență un alt aspect al crizei: scăderea dramatică a numărului de bibliotecari. Aceasta acompaniază, de altfel, diminuarea, la fel de dramatică, a numărului bibliotecilor și al cititorilor.

În ultimii ani, s-au înmulțit semnalele privind scăderea dramatică a numărului de biblioteci și de cititori în România. Avertismentele vin atât din partea specialiștilor¹, cât și a opiniei publice. Celor două fenomene, incontestabile și, probabil, ireversibile, li se adaugă încă unul: dinamica deloc optimistă a numărului de bibliotecari.

În mod tradițional, biblioteca este văzută ca o instituție cu organizare proprie și cu o anumită misiune. Ea ar exista și ar funcționa oarecum autonom față de alte entități, care nu o influențează în mod dramatic și nici nu o pun în pericol. Modul acesta învechit de a vedea lucrurile nu mai reușește să explice evoluțiile din zilele noastre. În loc să ne ajute, mai mult ne încurcă. Așa încât prefer perspectiva ceva mai nouă, funcționalistă, care vede biblioteca mai degrabă ca pe un „ecosistem” care se sprijină pe trei piloni: biblioteca (având funcția de a oferi informații), cititorii (care caută și preiau informația oferită de bibliotecă) și bibliotecarii (care facilitează transferul de informație de la bibliotecă spre cititori). Atunci când au loc modificări ale uneia dintre cele trei componente, efectele sunt resimțite și de celelalte două.

Am arătat în ultimele două editoriale cum dinamica descendentă a numărului de biblioteci din România a fost însoțită de o scădere pe măsură a numărului de cititori. Ce se întâmplă, în

acest context, cu bibliotecarii? Într-o analiză a situației bibliotecilor pe anul 2023, Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România constată că există o veritabilă criză a resursei umane, caracterizată prin îmbătrânirea angajaților, feminizarea pronunțată și distribuția inegală a personalului calificat între urban și rural². La cele trei „maladii” ar trebui adăugată și a patra: scăderea continuă a numărului de bibliotecari. Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică³, numărul personalului din sistemul național de biblioteci a scăzut de la 10.844 în anul 2016, la 8.824 în anul 2025. Așadar, o diminuare cu aproximativ 20% pe parcursul a 10 ani.

Nimic nu pare să oprească ori să tulbure măcar trendul acesta descendent. Dimpotrivă, el se va accelera în anul 2026, din cauza restricțiilor bugetare. Diminuarea cu 10% a alocărilor bugetare destinate cheltuielilor de personal va atrage desființări de posturi, disponibilizări și pensionări anticipate. Cu alte cuvinte, vom asista la o nouă scădere a numărului de bibliotecari, estimată între 5 și 10 procente. Dacă luăm în considerare și trendul descendent al numărului de biblioteci și de cititori, avem toate motivele să fim pesimiști. Curând, „ecosistemul” bibliotecilor se va prăbuși. Dacă va apărea altceva în loc, rămâne de văzut.

¹ Ioan Milică, *Biblioteca la răscruce*, în „Biblioteca”, Revistă bimensuală editată de Biblioteca Națională a României, An. LXXII, Serie nouă An. XXXI, Nr. 5/2020, p. 3-5; 1 Realdo Tokacs, *Câți cititori a pierdut România în ultimii ani și care este situația actuală*, publicat la 30 iunie 2023. <https://rasfoiala.com/?s=C%C3%A2%C8%9Bi+cititori+a+pierdut>

² *Analiza raportului privind problemele din Raportul privind Sistemului Național de Biblioteci din România (2020-2023)*.

<chrome-extension://efaidnbmnnpbpcapjcgclcfndmkaj/https://anbpr.org.ro/wp-content/uploads/2025/08/Analiza-Problemele-Sistemului-National-de-Biblioteci-din-Romania.pdf> (consultat în 23 ianuarie 2026).

³ <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>